

Kế hoạch Ngàn Nhân Tài Mục tiêu và Phản ứng của Hoa Kỳ – Phần I

TS Mai Thanh Tuyen

Kế hoạch Ngàn Nhân tài – *The Thousand Talents Plan* (tiếng Hoa: 千人计划; bính âm: Qiān rén jìhuà).

Kế hoạch đã phát động từ năm 2008 trong đó mục đích chính yếu của Kế hoạch là Trung Cộng công nhận và tuyển dụng các chuyên gia quốc tế hàng đầu về nghiên cứu khoa học, đổi mới nhằm hợp tác với “nhà nước” TC tại quốc đang cư ngụ hay về Tàu làm việc.

Chương trình được tiếp tục nâng cao vào năm 2010 để trở thành giải thưởng cấp cao nhất được trao thông qua Kế hoạch phát triển tài năng quốc gia của Trung Quốc, một kế hoạch được Ủy ban Trung ương Đảng Cộng sản Trung Hoa và Hội đồng Nhà nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa đồng sáng lập vào năm 2010 nhằm tăng cường đổi mới và khả năng cạnh tranh quốc tế của TC.

1000 giáo sư trong Kế hoạch ngàn Nhân tài kết hợp tài năng lại là vinh dự học tập cao nhất được trao bởi Hội đồng Nhà nước, tương tự như giải thưởng cấp cao nhất do Bộ Giáo dục trao tặng. Chương trình bao gồm hai cơ chế:

- 1- Nguồn lực để tuyển dụng lâu dài vào các học viện TC;
- 2- Và nguồn lực cho các cuộc hẹn ngắn hạn thường nhắm vào các chuyên gia quốc tế có việc làm toàn thời gian tại một trường đại học hoặc phòng thí nghiệm nghiên cứu hàng đầu trên khắp thế giới.

Kế hoạch Ngàn Nhân tài có ba loại:

- Kế hoạch 1000 tài năng sáng tạo (dài hạn/ngắn hạn) – dành cho các học giả Trung Cộng dưới 55 tuổi;
- Kế hoạch 1000 nhân tài nước ngoài (dài hạn/ngắn hạn) – dành cho người ngoại quốc trong nhiều lãnh vực từ khoa học đến quốc phòng và không gian, cũng chỉ nhận dưới 55 tuổi;
- Kế hoạch 1000 học giả tài năng trẻ hoặc “Dự án tài năng trẻ ở nước ngoài” dành cho những người dưới 40 tuổi.

1. Kết quả sau 10 năm tức 2018

Để đánh dấu kết quả vào năm thứ 10, Kế hoạch Ngàn Nhân tài đang giúp TC thu hút các nhà nghiên cứu nước ngoài và cung cấp một động lực cho các nhà khoa học gốc Tàu sống ở nước ngoài trở về nước. Đối tượng được nhắm đến trước tiên sau 10 năm là các nhà nghiên cứu trong phòng thí nghiệm. Kế hoạch ngàn nhân tài là một cách tiếp cận mà qua đó TC hy vọng đạt được tham vọng khoa học của mình vượt trội thêm lên.

Từ năm 2008, chính quyền trung ương TC tiến hành từng bước một: Chương trình đưa các nhà khoa học, học giả và doanh nhân hàng đầu TC sống ở nước ngoài trở về Tàu; Năm 2011, kế hoạch đã phát

triển để bao gồm các tài năng trẻ và các nhà khoa học nước ngoài; Và một thập kỷ sau đó, Kế hoạch Ngàn Nhân tài đã thu hút hơn 7.000 người nói chung.

Đối với các nhà khoa học người Tàu, chương trình này đã mang lại cho họ một động lực tài chính mạnh mẽ để khuyến khích họ trở về nhà. Đối với người nước ngoài, nó có một cơ hội gia nhập hệ thống “bên trong” TC với những rào cản hành chính lớn đã được gỡ bỏ.

2. Kế hoạch hoạt động như thế nào?

Các kế hoạch trước đây nhằm thu hút các nhà khoa học cũ đã nâng các hậu Tiến sĩ và giảng viên tại từng cơ sở lên các vị trí giáo sư hoặc tương đương ở TC, nhưng Kế hoạch Ngân Nhân tài có nhiều tham vọng hơn, nhằm vào các giáo sư và nhà khoa học có nhiều kinh nghiệm và thành tích ở phương Tây. Cách tiếp cận này dẫn đến các tiêu chí tuyển dụng khó khăn hơn trong tất cả các chương trình, và các vị trí cấp cao trở nên khó khăn hơn. Các thành viên của kế hoạch TC hiểu rất rõ trong cộng đồng nghiên cứu rằng các nhà khoa học tuyển dụng thông qua các chương trình tài năng sẽ có quyền truy cập vào mức lương và mức tài trợ nghiên cứu cao hơn nhiều so với các đồng nghiệp được đào tạo tại địa phương.

3. Ứng viên của Kế hoạch

Để được chú ý vào bất kỳ chương trình Ngân nhân tài nào, bạn phải có một lời mời làm việc chắc chắn từ một tổ chức của TC. Nếu bạn là một giáo sư đầy đủ tại một trường đại học hàng đầu phương Tây, nhiều khả năng bạn sẽ đủ điều kiện cho một vị trí trong chương trình Ngân nhân tài cho các học giả cao cấp, miễn là hồ sơ nghiên cứu của bạn đáp ứng nhu cầu của ngành học và ngành nghiên cứu tại TC. Chương trình này dành cho các nhà khoa học Tầu dưới 55 tuổi và người nước ngoài dưới 65. Tất cả các ứng viên phải làm việc tại các trường đại học nổi tiếng bên ngoài TC, và có một hồ sơ công bố và bằng phát minh hay sáng chế quan trọng.

4. Mức đãi ngộ cho các ứng viên “trúng tuyển”

Một khi bạn đã xác nhận được vị trí với một tổ chức TC, trường đại học của bạn có thể sẽ đề nghị bạn ghi tên vào Kế hoạch Ngân Nhân tài và hỏi tiểu sử – Curriculum Vitae của bạn với một danh sách các bài báo cáo (publications) được xuất bản, bản sao của tất cả các bằng cấp học thuật (bản gốc hoặc được chứng nhận) và đầy đủ tài liệu nghiên cứu có tác động cao nhất của bạn. Thông thường, thư giới thiệu không bắt buộc.

Các trường đại học nơi bạn đang làm việc hay nghiên cứu, sau đó sẽ áp dụng thay mặt bạn. Thời gian dành cho cuộc tuyển chọn bao gồm một cuộc phỏng vấn có thể là vài tháng nếu người nộp đơn đáp ứng tất cả các điều kiện lần đầu tiên. Tuy nhiên, sau khi ký hợp đồng lao động và đồng ý với các điều khoản của Kế hoạch Ngân Nhân tài, chẳng hạn như tối thiểu ba đến năm năm làm việc ở TC, các nhà khoa học có thể cần phải chờ đợi tất cả các khía cạnh của dự án nghiên cứu đã được thống nhất mọi quyết định tài chính và hành chính đều được kiểm soát trực tiếp bởi trường đại học.

Kết quả là, nếu bạn được chấp nhận, bạn sẽ nhận được tiền thưởng khởi điểm 1 triệu nhân dân tệ (151.000 US\$) và cơ hội đăng ký quỹ nghiên cứu từ 3 đến 5 triệu nhân dân tệ. Riêng đối với các nhà khoa học nước ngoài nhận được các ưu đãi bổ túc, chẳng hạn như trợ cấp chỗ ở, trợ cấp bữa ăn, bồi thường di dời, thăm nhà trả tiền và chi phí giáo dục được trợ cấp. Cơ quan thu dụng bạn cũng có bổn phận tìm việc làm cho vợ/chồng người ngoại quốc, hoặc cung cấp một mức lương tương đương tại địa phương. Ngoài ra, Kế hoạch Ngân Nhân tài cho giới trẻ nhắm vào các nhà khoa học Tầu ở nước ngoài và tuổi dưới 40, không giống như Kế hoạch Ngân Nhân tài

chính trong đó, những người trở về Tầu nhận được lợi ích tương tự như các “tân binh” nước ngoài theo Kế hoạch Tài năng Thanh niên. Thông tin chi tiết cho tất cả các chương trình có thể được tìm thấy trên trang web chính thức, 1000plan.org/vi/.

Cho dù bạn sinh ra ở Tầu hay đến từ nước ngoài, tất cả các ứng viên cho Kế hoạch Ngân Nhân tài đều phải thông qua nhà tuyển dụng đại học ở TC của bạn.

5. Điều gì tạo nên một ứng viên của Kế hoạch Ngàn Nhân tài thành công?

Hồ sơ xuất bản các báo cáo khoa học, hồ sơ nghề nghiệp và kỹ năng giao tiếp của bạn rất quan trọng. Các tổ chức truy tìm ứng viên của TC chú ý nhiều nhất đến:

- Số lượng bài báo cáo có tác động cao được công bố;
- Thích các nhà khoa học đã tốt nghiệp từ các trường đại học hàng đầu ở Mỹ;

Cuối cùng, hãy chắc chắn rằng bạn cần nâng cao giá trị của bạn có thể thêm vào tổ chức nghiên cứu đã chọn ở Tàu, nêu bật lên ý tưởng nghiên cứu của bạn và các lĩnh vực chuyên môn cụ thể trong lúc phỏng vấn.

Một sai lầm phổ biến là tập trung vào một nghiên cứu riêng của một nhóm mà không nghĩ về các điều kiện và hướng nghiên cứu của bộ phận hoặc trường học dành riêng cho bạn. Một cách khác là nhấn mạnh tầm quan trọng của công việc của bạn, thay vì làm thế nào nó có thể thu hút tài trợ hoặc khi nào nó có thể được xuất bản. Ở Tàu, dự kiến các nhà khoa học mới được tuyển dụng sẽ làm việc nhanh nhất có thể để hình thành ra được một kết quả của một dự án nào đó mà TC nhắm tới. TC nhằm có được kết quả thực dụng mà họ muốn chứ không cần thuần túy về nghiên cứu có giá trị lý thuyết và trong lĩnh vực học thuật đại học – academic.

Trên đây là những căn bản bước đầu của mục đích và mục tiêu mà TC đề ra nhằm thu hút nhân tài trên khắp thế giới. Có thể nói, mức chiêu dụ chỉ nhằm khơi dậy yếu tố đái ngộ bằng tiền bạc mà thôi, ngay cả với những nhà khoa học người Tàu đang sống ở ngoại quốc. Đối với những đối tượng sau, người viết cố tìm nhiều tài liệu để xem TC trong chính sách chiêu dụ có nêu lên tinh thần quốc gia hay dân tộc của người Tàu hay không? Nhưng hoàn toàn không tìm ra được manh mối nào cả. Điều này chứng tỏ là TC chỉ nhắm vào một mục đích duy nhất là “Làm cách nào để chế ngự được toàn cầu, và nhất là phải qua mặt Hoa Kỳ trong mọi lãnh vực để thống lãnh thế giới vào năm 2025” qua Kế hoạch Ngàn Nhân tài và Kế hoạch Một Vàng đai, Một Con đường – One Belt, One Road.

Còn đối với những nhà khoa học người nước ngoài, TC có mục đích duy nhất là tận dụng trí tuệ của bạn mà thôi. Và nếu thành công, TC sẽ biến bạn thành một thành viên của đảng CS Tàu, một gián điệp phản lại quê hương của bạn để phục vụ cho nhu cầu của TC bằng nhiều cách khác nhau ngoài tiền tài.

Đó là cách xấu nhất trong tất cả các kế sách chiêu dụ; Đó là cách gài bẫy bạn bằng sắc đẹp giai nhân, một mưu lược xưa như trái đất mà ai cũng biết, nhưng qua lịch sử hiện đại, có mấy ai thoát được cám dỗ này...Đề rồi sau cùng, bạn sẽ là một con cờ, một con chốt thí của TC.

6. Nỗ lực của Hoa Kỳ trong việc ngăn chặn kế hoạch Ngàn Nhân tài của TC

Sau gần 12 năm thao túng trong nước Mỹ, TC đã tuyển dụng hàng ngàn nhà khoa học Mỹ và người Mỹ gốc Tàu ở đất nước này. Từ đó hiện nay, Hoa Kỳ đã cảnh giác nhiều hơn nữa và hiện đang tìm cách ngăn chặn hiện tượng xuất cảng chất xám qua kế hoạch Ngàn năm Nhân tài của Trung cộng như sau:

- 1) Thượng viện Mỹ khuyến cáo: Một nỗ lực để cảnh báo các công dân Hoa Kỳ về các mối đe dọa sắp xảy ra, một báo cáo của Tiểu ban thường trực của Thượng viện Hoa Kỳ về các cuộc điều tra mang tên “Mầm đe dọa cho các doanh nghiệp nghiên cứu của Hoa Kỳ: Kế hoạch tuyển chọn Nhân tài của TC” – “Threats to the U.S. Research Enterprise: China’s Talent Recruitment Plans”, hay cũng có thể gọi trống trợn ra là: “Kế hoạch thống trị thế giới của TC thông qua vụ trộm công nghệ Hoa Kỳ” – “China’s plans to rule the World Through the Theft of U.S. Technology”

Báo cáo còn ghi thêm, "...không chỉ có thời gian và chi phí mà TC đã bỏ ra để đánh cắp tài sản trí tuệ của Mỹ, mà còn là sự thật gây sốc rằng các cơ quan liên bang của chúng ta đã làm rất ít để ngăn chặn hành động của TC mặc dù biết rõ về họ".

"...TC xử dụng không công bằng các nghiên cứu và chuyên môn của Mỹ mà họ có được cho lợi ích kinh tế và quân sự của họ. Trong những năm gần đây, các cơ quan liên bang đã phát hiện ra các thành viên của kế hoạch tuyển dụng nhân tài đã tải xuống các tập nghiên cứu điện tử nhạy cảm trước khi rời đi để trở về Tàu, họ gửi thông tin sai lệch khi xin cấp quỹ và cố tình không tiết lộ nhận tiền từ chính phủ TC trên các đơn xin tài trợ của Hoa Kỳ".

- 2) Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ lên tiếng: Qua nhận định về Đảng Cộng sản Tàu đã xâm nhập vào nhiều cấp độ khác nhau của cơ sở hạ tầng Mỹ và đang nỗ lực phá hủy các giá trị của Hoa Kỳ, Ngoại trưởng Mike Pompeo nói trong bài phát biểu hôm thứ Bảy (5/2), đồng thời cảnh báo các Thống đốc các tiểu bang cảnh giác với sự xâm nhập của TC rằng: "Chúng tôi có thể bỏ qua các hành động và ý định chiến lược của TC. Chính phủ Tàu đã có phương pháp theo cách họ phân tích hệ thống của chúng tôi. Họ đã đánh giá các lỗ hổng của chúng tôi và TC đã quyết định khai thác các quyền tự do của chúng tôi, để giành lợi thế ở cấp liên bang, cấp tiểu bang và cấp địa phương trong Hoa Kỳ".

- 3) Bộ Năng Lượng Mỹ cảnh giác và dứt khoát qua quyết định: "Nhiều nhà khoa học nước ngoài có thể bị cấm làm việc tại các cơ sở của Bộ Năng lượng như Trung tâm Vật liệu nano tại Phòng thí nghiệm Quốc gia Argonne – Center for Nanoscale Materials at Argonne National Laboratory ở Lemont, Illinois".

Các chính sách mới của DOE sẽ ngăn chặn nhiều hợp tác nghiên cứu nước ngoài qua quyết định trên. Các nhà khoa học làm việc cho/hoặc nhận tài trợ từ Bộ Năng lượng Hoa Kỳ (DOE) ở Washington, D.C., đang phải đối mặt với lệnh cấm hợp tác với các nhà nghiên cứu từ hàng chục quốc gia được coi là có thể gây ra rủi ro an ninh, trong đó các khoa học gia Tàu được lưu ý nhiều nhất.

Chính sách mới, được nêu ra trong hai bản ghi nhớ gần đây của Phó Thư ký DOE, Dan Brouillette, nhằm ngăn chặn những nỗ lực của chính phủ nước ngoài nhằm hầu đánh cắp nghiên cứu do Hoa Kỳ tài trợ. Nhưng một số nhà khoa học lo ngại DOE có thể phản ứng thái quá với mối đe dọa gián điệp và sợ cách tiếp cận của họ có thể kìm hãm sự tiến bộ trong các lĩnh vực quan trọng đối với an ninh kinh tế và quốc gia của Hoa Kỳ.

Bản ghi nhớ đầu tiên, ngày 14 tháng 12 năm 2018, hạn chế các nhà nghiên cứu do DOE tài trợ làm việc trong các khu vực nghiên cứu và công nghệ mới nổi chưa được xác định rõ ràng từ cộng tác với các đồng nghiệp từ các quốc gia nhạy cảm. Với các ưu tiên nghiên cứu gần đây của DOE, các lĩnh vực bị ảnh hưởng có thể bao gồm trí thông minh nhân tạo, siêu máy tính, thông tin lượng tử, khoa học nano v.v...

Bản ghi nhớ thứ hai, được phát hành vào ngày 31 tháng 1, 2019 và được báo cáo đầu tiên do Tạp chí Wall Street, sẽ cấm các nhà khoa học do DOE tài trợ tham gia vào các chương trình tuyển dụng nhân tài nước ngoài như chương trình China Ngân Nhân tài.

7. Thay lời kết

Qua phần trình bày trên người viết chỉ đưa ra vài gợi ý sơ lược về Kế hoạch Ngàn Nhân tài – The Thousand Talents Plan của TC, cũng như nêu lên mối quan tâm của Hoa Kỳ về những hệ quả có thể gây thiệt hại cho nước Mỹ qua Kế hoạch trên của TC. Trong những Phần sắp đến Quý Bà Con sẽ thấy thêm nhiều âm mưu rất thâm sâu của TC trong kế sách chiêu dụ người ngoại quốc và dĩ nhiên trong đó không thiếu vài con nhạn lạc đàn.

Mai Thanh Tuyết